

Miljökontorets information om lokaler för skola och undervisning

Det är viktigt att undervisningslokaler utformas och sköts så att elevernas hälsa och miljön inte påverkas negativt. Nedan finns en sammanställning av regler och rekommendationer som gäller för skol- och förskolelokaler ur miljö- och hälsoskyddssynpunkt.

Egenkontroll

Alla skolor, förskolor, fritidshem och liknande verksamheter ska fortlöpande planera och kontrollera sin verksamhet. Syftet med egenkontrollen är att motverka och förebygga olägenhet för människors hälsa och miljön. En bra fungerande egenkontroll gör att Ni upptäcker brister och fel i verksamheten, i lokalen eller på utrustning, innan skada eller olägenhet inträffar. Mer information om egenkontroll finns i miljökontorets informationsblad om Miljöbalken och egenkontroll på förskolor, skolor och fritidshem.

Lokalisering

Nytablering av skol- och förskolelokaler och liknande ska inte göras i anslutning till buller- och avgasbelastade områden. För trafikbuller gäller att medelljudnivån inomhus i skol- och förskolelokaler ska vara under 30 dBA. Utomhus ska värdet inte överstiga 55 dBA.

Utomhusmiljö

Det är viktigt att skolgårdar är utformade så att de lockar till utevistelse. Att vistas utomhus i en stimulerande miljö har visat sig ha stor betydelse för t ex koncentrationsförmågan. Gårdens yta bör uppgå till minst 30 – 40 m² per barn i förskolegrupp.

Utomhusmiljön bör förses med riklig växtlighet och lekanordningar mm. Grönska ökar trivseln och har även en dämpande effekt på bilavgaser och buller. Biltrafik och parkeringsplatser för motorfordon ska placeras väl skilt från skolgården. Tomten bör ha ett soligt och vindskyddat läge.

Lekredskap ska utformas och placeras så att olycksrisken blir så liten som möjligt. Till exempel ska gungor förses med insprängningsskydd och placeras på ett stötdämpande underlag.

Utformning och inredning av lokaler

Vid val av byggnads- och inredningsmaterial bör man välja lågemitterande material (material som avger så lite kemiska ämnen som möjligt) för att förebygga uppkomst av allergi. Material i golv, väggar och inredning bör även vara lätta att städa och underhålla.

Utformning och inredning av entréutrymme har stor betydelse för hur mycket smuts som dras in i lokalen. Entréutrymmet kan med fördel delas in i en våt och smutsig zon (groventré) och en ren torr zon (kapprum).

Slutna skåp som går upp till taket bör väljas istället för öppna hyllor. Detta minskar dammansamling på svåråtkomliga ytor underlättar därmed städningen. Städbehovet bör ses över regelbundet och städrutinerna ska vara uppdaterade och anpassade efter behovet. Det behöver finnas ett låsbart städutrymme med plats för städvagn och annan utrustning. Utrymmet behöver vara försett med en utslagsvask.

För skolverksamhet krävs minst en toalett per påbörjat 15-tal elever finnas. För förskoleverksamhet ska en toalett per påbörjat 10-tal barn över 2 ½ år finnas. Toaletterum för barn i förskola bör vara stora nog att rymma ett barn och en vuxen som assisterar. Barn ska kunna stänga och låsa om sig. Vuxna ska kunna

Miljökontoret

Postadress Ängelholms kommun, 262 80 Ängelholm Besöksadress Östra vägen 2

Telefon 0431-871 35 Fax 0431-876 70 E-post miljokontor@engelholm.se

Internet www.engelholm.se

öppna utifrån. Plats för pappershanddukar alternativt väl åtskilda handdukar (en handduk/barn), samt flytande tvål, ska finnas.

Vid nybyggnation bör elinstallationer utformas så att risken för vagabonderande strömmar blir så liten som möjligt. Detta görs lämpligen genom att ett s.k. femledarsystem installeras som löper hela vägen från ställverket.

Om det i verksamheten installeras kyl- eller luftvärmepumpsanläggning innehållande HFC-köldmedier med en sammanlagd köldmediefyllning över 10 kg, ska detta anmälas till Miljönämnden i god tid före installationen. Installation av värmepumpsanläggning för utvinning av värme ur mark, ytvatten eller grundvatten ska anmälas till Miljönämnden.

Barnantal

Det är viktigt att antalet barn i lokalerna anpassas till bl a ventilationskapaciteten och den yta som finns tillgänglig. För många barn i förhållande till yta och ventilation kan ge ökade problem med bl a allergier, sjukdomsspridning, trötthet och koncentrationssvårigheter.

I skolor rekommenderas en yta i klassrummen på minst 65 m² till 30 elever.

I förskolor bör rumsarean uppgå till minst 7,5-9,5 m² per barn i de utrymmen där barnen vistas. Med barnens utrymmen avser man den yta som barnen har tillgång till, d v s lekrum, kapp- och hygienutrymmen mm. Personalutrymmen, kontor, städutrymmen och tekniska utrymmen såsom fläktrum och soprum ingår inte. Att sträva mot den mindre ytan i intervallet kan vara ekonomiskt lönsamt på kort sikt men innebär i regel att lokalerna får sämre flexibilitet, större slitage och att verksamheten blir sämre.

Ventilation

Ventilationen i byggnaden ska dimensioneras och utformas så att tillräckligt god luftkvalitet kan uppnås. Hur stora luftmängder som krävs är beroende bland annat av hur många personer som vistas i lokalerna samt vilka aktiviteter som bedrivs. Det är viktigt att anläggningen utformas så att vistelsezonen ventileras väl utan att drag uppstår.

I skol- och förskolelokaler ska uteluftsflödet vara minst 7 l/s per person vid stillasittande sysselsättning. Ett tillägg på minst 0,35 l/s per m² golvareal ska göras så att hänsyn också tas till föroreningar från andra källor än människor.

Genom att mäta halten koldioxid kan man få ett mått på hur bra ventilationen fungerar. I väl ventilerade lokaler överstiger koldioxidhalten sällan 600-700 ppm. Utomhus ligger koldioxidhalten på cirka 300-400 ppm. Koldioxidhalten bör inte överstiga 1 000 ppm.

Tänk på att placera friskluftsintag så att olägenheter från bilavgaser och avluftsdon inte uppstår. Ventilationskanalerna ska utformas så att de medger godtagbar och regelbunden rensning. Filter ska ha tillräcklig stofvaskilningsgrad.

Ljudklimat

Ventilationsaggregat och andra fasta installationer ska placeras och utformas så att medelljudnivån vid angränsande bostäder är högst 40 dBA.

Buller i skolor och förskolor kommer ofta från verksamheten eller från fasta installationer som t ex ventilationsanläggningar och hissar. Medelljudnivån inomhus från ventilationsanläggning och andra fasta installationer i byggnaden ska inte överstiga 30 dBA. Den maximala ljudnivån från fasta installationer ska inte överstiga 45 dBA. När hörbara tonkomponenter förekommer ska medelljudnivån högst vara 25 dBA. För taluppfattbarheten ska vara god kan det ibland krävas att medelljudnivåerna är lägre än 30 dBA. Hörselskadade elever eller elever med annat modersmål kan behöva bakgrunds nivåer ner till 25 dBA. Vid

förekomst av lågfrekvent buller, t ex från ventilationsanläggning, får de av Socialstyrelsen (Allmänna råd SOSFS 2005:6) rekommenderade ekvivalenta ljudnivåvärden för respektive tersband inte överskridas.

Inred lokalerna så att ljudnivån från verksamheten kan hållas nere t ex kan takytan förses med ljudabsorberande material. Olika pedagogiska insatser kan sänka ljudnivån på aktivitetsljudet. Läs gärna Socialstyrelsens bok, Bullret bort – en liten bok om god ljudnivå i förskolan. Boken kan laddas ner på www.socialstyrelsen.se.

Dagsljus och fönster

Det är viktigt med ordentligt med dagsljus. Förenklat kan sägas att fönsterytan bör vara minst 10 % av golvytan. Fönster bör utformas så att det blir möjligt för små barn att få utblick samt så att vädring underlättas.

Termiskt inomhusklimat

Lufttemperaturen är viktig för ett bra inomhusklimat. Lämplig lufttemperatur är 20-23°C. Temperaturen ska vara minst 18°C i undervisningslokaler och minst 20°C i förskolor.

Stora fönster mot soliga väderstreck kan orsaka höga inomhustemperaturer. Rum som är utsatta för kraftig solinstrålning ska förses med solavskärmning.

Tobakslagen

Rökning är förbjuden i lokaler som är avsedda för barnomsorg, skolverksamhet eller annan verksamhet för barn och ungdom samt på skolgårdar och på motsvarande områden utomhus vid skolor och fritidshem. Rökförbudet gäller även då ingen barnverksamhet förekommer, t ex på kvällar och lov. Ev. rökrum för personalen får inte användas för besök av barn/elever. Rök får inte spridas till andra utrymmen.

Livsmedelshantering

Vid matlagning/mottagningskök ska en registrering lämnas in till miljökontoret. Kontakta miljökontorets livsmedelsinspektörer, tel. 0431-871 35.

Kemikalier

Hälsoskadliga produkter som maskindiskmedel och desinfektionsmedel ska förvaras så att barnen inte kan nå dem.

Avfallshantering

Soputrymmen för hushållssopor och källsorterat avfall ska vara dimensionerade för den sopmängd som verksamheten medför. Soputrymmet bör vara isolerat, väl ventilerat samt ha möjlighet till rengöring genom spolning. Organiskt hushållsavfall ska sorteras ut och kastas i separat kärl. Vid frågor om avfallsabonnemang kontakta Tekniska kontoret, tel 0431-874 00.

Farligt avfall

Det är viktigt att farligt avfall samlas in och tas omhand på ett miljösäkert sätt. Hantering av farligt avfall omfattas av särskilda regler. Den som bedriver verksamhet där farligt avfall uppkommer är skyldig att föra journal över vissa uppgifter. Man har även en skyldighet att kontrollera att den som transporterar bort det farliga avfallet har tillstånd för detta liksom den som tar emot avfallet. Vill du själv transportera farligt avfall ska det anmälas till Länsstyrelsen.

Exempel på farligt avfall är lysrör och vissa batterier.

Vill du veta mer?

Miljöbalken (SFS 1998:808)

Miljöbalken är den grundläggande författningen inom miljöområdet. Den inkluderar bland annat de allmänna hänsynsreglerna (2 kap.) och bestämmelser om egenkontroll (26 kap. 19 §). Miljöbalken och övrig lagstiftning hittar ni t ex på www.notisum.se eller www.lagrummet.se.

Förordningen om verksamhetsutövers egenkontroll (SFS 1998:901)

Förordningen innehåller bestämmelser om egenkontroll. Gäller för alla tillstånds- eller anmälningspliktiga verksamheter enligt 9 eller 11-14 kapitlet i miljöbalken.

Förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd (SFS 1998:899)

Denna förordning gäller miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd enligt 9 kap. miljöbalken. Enligt 38 § är det förbjudet att utan anmälan driva bl.a. förskolor, grundskolor och gymnasieskolor.

Socialstyrelsens allmänna råd om:

- Ventilation (SOSFS 1999:25)
- Radon i inomhusluft (SOSFS 1999:22, ändring 2004:6)
- Fukt och Mikroorganismer (SOSFS 1999:21)
- Buller inomhus (SOSFS 2005:6)
- Städning i skolor, förskolor, fridshem och fritidsgårdar (SOSFS 1996:33)
- Temperatur inomhus (SOSFS 2005:15)

De allmänna råden och tillhörande handböcker finns på Socialstyrelsens hemsida (www.socialstyrelsen.se).

Smitta i förskolan - En kunskapsöversikt, från Socialstyrelsen 2001 (Reviderad 2008).

Bullret bort – En liten bok om god ljudnivå i förskolan, från Socialstyrelsen 2006

Hygien Smittskydd och Miljöbalken – Objektburen smitta, handbok från Socialstyrelsen 2008.

Avfallsförordningen (SFS 2001:1063)

Innehåller bestämmelser om hantering av avfall, inklusive farligt avfall.

Kemikalieinspektionens föreskrifter

Kemiska produkter och biotekniska organismer (KIFS 2008:2) – innehåller bl.a. bestämmelser om förvaring av kemikalier.

Tobak

Tobakslagen (1993:581) - Innehåller bestämmelser om rökfria lokaler och områden.

Statens folkhälsoinstitut - fakta, nyheter och statistik om alkohol, dopning, tobak och narkotika (www.fhi.se).